

НАЧАЛНО УЧИЛИЩЕ " ВАСИЛ ЛЕВСКИ " ГРАД КРИЧИМ, 4220
ОБЩИНА КРИЧИМ, ПЛОВДИВСКА ОБЛАСТ, БУЛ. "ТРАКИЯ" № 1 ТЕЛ: 03145/22-24
e-mail: info-1601401@edu.mon.bg www.nuvlevski.com

УТВЪРЖДАВАМ:.....
/Сюзан Моллаюсеин/
Директор на НУ „Васил Левски” - град Кричим

П Л А Н

на координационния съвет за превенция и
интервенция на насилието и тормоза в училище
през учебната 2025 / 2026 година
по „Механизъм за противодействие на тормоза
и насилието в институциите в системата на
предучилищното и училищното образование”

Състав на съвета:

1. Председател: Елена Цветкова – ЗДУД
2. Членове: Мария Кръстева-старши учител
Снежана Бубарова-педагогически съветник
Стоилка Калинова-старши учител
Къймет Тефикова -родител

I. ИЗМЕРЕНИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА В СИСТЕМАТА НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Насилие над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятна вреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

Физическо насилие е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето.

Психическо насилие са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.

Сексуално насилие е използването на дете за сексуално задоволяване. Сексуално насилие и злоупотреба над дете според определението на Световна здравна организация е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които детето не е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или които са в нарушение на законите или социалните табу на обществото“.

Пренебрегване е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом и безопасност, когато е в състояние да го направи.

Насилието може да бъде от възрастен към дете, между деца и от дете към възрастен.

Тормозът е специфичен вид насилие сред децата и е сред най-неуловимите форми на агресивно поведение и насилие. Но не всеки акт на насилие е тормоз. Тормозът между връстници е групов феномен. Случаите на тормоз се извършват в групова среда, в присъствието на други връстници и в отсъствието на възрастни.

Тормозът, независимо от това как се упражнява, е много сериозно, оставящо травматични следи действие, защото тормозеният не може да се защити със собствени усилия. Тормозът не спира от само себе си, без външна намеса.

Ключови в разбирането за тормоза са следите характеристики:

- злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
- извършва се от позиция на силата, като едната страна използва доминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унижи или изолира;
- повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт на насилие.

Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат описани като:

Физически тормоз, например, блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасяне на болка, спъване, затваряне в някое помещение.

Психически тормоз, например, подмятане, подиграване, закачане, обиди, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на личните вещи, кражба и хвърляне на вещи, заплашителни погледи, неприятелско следене; словесни изрази, които имат за цел да унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите.

Сексуален тормоз – представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смущаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унижителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някой и подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

Кибер насилие и Кибер тормоз са насилие и тормоз, които се осъществяват в дигитална среда чрез дигитални устройства. Включват създаване и разпространение на обидни, заплашителни и подигравателни визуални материали, снимки и текстови съобщения, които уронват достойнството на детето или го унижават: снимането на дете с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис без негово съгласие, кражба на самоличност/профили, обиди, разпространение на слухове в социалните мрежи и др.

Оценка на ситуацията:

- Ако децата се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращо положение, а околните не им обръщат особено внимание, то най-вероятно става дума за игра.

- Ако едно от децата е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а другото дете е в постоянно доминираща позиция и това поведение привлича вниманието на околните, то най-вероятно става дума за тормоз.

- Ако детето/ученикът не се чувстват добре от закачките и подигравките, тогава поведението може да е тормоз.

- Ако детето/ученикът, към когото са отправени подигравките, поиска от другото дете да спре и той или тя не спират да се подиграват, тогава става въпрос за тормоз.

- Ако детето/ученикът, който дразни, продължава да дразни или дразни отново и отново, това е тормоз.

- Ако дразненето е за нещо, което детето/ученикът не може да промени (височина, носене на очила, тегло, способност да чете, атлетически способности и пр.), тогава може да е тормоз.

- Ако има и други хора наоколо, които наблюдават ситуацията и се окуражават или се присъединяват към ситуацията на подигравки, това е тормоз.

- Ако едното дете е по-силно или по-популярно, по-голямо на възраст или повластно, това може да е тормоз. Ако се касае просто за приятелска игра, учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз, е необходимо да се предприемат съответните стъпки, описани в механизма.

Признаци, по които може да се разпознаят насилието и тормозът: Разпознаването на насилие и тормоз включва следните физически и поведенчески признаци:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни или чести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;

- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включително едностранни отговори;

- безпокойство и крайности в поведението – от агресивност до пасивност;
- лоша представа за себе си – децата смятат, че са заслужили насилието;
- прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него;
- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания, главоболие, отпадналост;
- влошаване на успеха от обучението и чести отсъствия от училище и от определени часове;
- детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си;
- агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
- внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;
- бягане и криене, включително зачестили бягства от училище;
- загуба на доверие, неучастие в общите занимания в училище, ниска самооценка;
- психосоматични симптоми като болки в стомаха, главоболие, гадене и др., оплаква се, че сънува кошмари и сънят му е нарушен;
- различни прояви на сексуализирано поведение (имитация на сексуален акт, разголване, използване на език, свързан със сексуални действия и т.н., които са нехарактерни за съответната възраст);
- наблюдават се промени в навиците или в използването на интернет и социалните мрежи.

II. ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ В НУ „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ – ГРАД КРИЧИМ

Политиката за превенция и интервенция на насилието и тормоза се основава на споделени ценности, философия, норми, правила и традиции за участие и взаимодействие на директора, педагогическия и непедагогическия персонал, родителите, децата и учениците в изграждането на сигурна среда.

ДЕЙНОСТИ ПО ПРЕВЕНЦИЯ

Превенцията на насилие и тормоз включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието.

1. ПРЕВЕНЦИЯ НА НИВО ИНСТИТУЦИЯ

1. Изграждане на позитивна култура и климат, които:

- приемат различieto и разнообразието и се базират на принципите на приобщаващото образование
- дават възможност за развитие на сигурна среда, в която децата открито споделят и обсъждат теми, свързани с насилието и насърчават взаимоотношения на уважение сред цялата общност;

2. Създаване на координационен съвет с ясни функции и делегирани отговорности, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с насилието и тормоза.

3. Оценка на ситуацията

- Оценката и анализирането на ситуацията са от значение за планирането на дейности за

изграждане на сигурна образователна среда. Резултатите от оценката и наличието на проблем се представят от координационния съвет и се обсъждат на педагогически съвет.

4. Изготвяне на план за превенция и интервенция на насилието и тормоза

Планът за изпълнение се изготвя и реализира от координационния съвет и се утвърждава от директора с продължителност от една учебна година, като се актуализира в началото на всяка учебна година. Планът включва описание на всички дейности по превенция и интервенция на ниво институция и ниво група/клас. В плана са очертани срокове и отговорности по изпълнение на дейностите по превенция и интервенция.

5. Актуализиране на етичен кодекс на училищната общност съгласно ЗПУО.

6. Създаване на единни училищни правила, които да станат част от Правилника за дейността на институцията. Този процес е от две стъпки: изработване на правила на поведение и ценности от всеки клас/група; обобщаване на правилата на ниво институция.

7. Запознаване на цялата училищна общност с определението, проявлението и последиците от насилието и тормоза.

9. Подобряване на системата от дежурства с оглед недопускане на насилие и тормоз.

10. Повишаване квалификацията на педагогическия персонал за превенция и справяне с насилието и тормоза.

2. ПРЕВЕНЦИЯ НА НИВО КЛАС:

1. Учениците и учителят създават правила за поведение на групата/класа

2. Обучителни дейности и работа с класа/групата. Прилагане на различни форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, ролеви игри, споделяне на опит, като се използват възможностите на учебната програма, вкл. теми от глобалното, гражданското, екологичното, здравното, интеркултурното образование, часа на класа, различни извънкласни и извънучилищни дейности. Целта е да се създаде пространство, в което се говори открито за насилието и тормоза и се работи за формирането у децата на нагласи и социални умения за здравословно и ненасилствено общуване, емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти и др.

ДЕЙНОСТИ ПО ИНТЕРВЕНЦИЯ

Интервенциите включват отговора на институцията при възникнали ситуации на насилие и тормоз. Това са последователни действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на насилие, тормоз и криза и се реализират като отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, въввлечено пряко или косвено в ситуацията, като се прилага принципът на най-добрия интерес на детето.

1. ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НИВО ИНСТИТУЦИЯ

Дейностите по интервенция на ниво институция задължително се включват в Годишния план за дейността на институцията и се приемат на първия педагогически съвет за учебната година. Включват:

1. Водене на дневник със случаи и процедури за управление на информацията. В него се документират единствено ситуацията, съответстващи на второ и трето ниво според приетата класификация при които е необходима и намесата на координационния съвет. В дневника със случаи се описва следната информация: дата, група/клас, участници, вид насилие и ниво, какво е

предприето като действие, подпис на служителя. На базата на вписаните ситуации, координационният съвет извършва анализ и оценка на риска от продължаване на насилието и тормоза. Дневникът се съхранява при педагогическия съветник.

2. Инициране на работа по случай, включително насочване на случая към други служби.

3. При случаи от трето ниво, както и по преценка при случаи от второ ниво, незабавно се уведомява Дирекция „Социално подпомагане“ (Отдел „Закрила на детето“ - ОЗД) и/или полицията.

4. Всеки служител в училището е длъжен при установяване на случай на насилие и тормоз незабавно да уведоми директора на институцията.

2. ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НИВО КЛАС

1. Обсъждане между децата/учениците и учителя на групата/класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем, влиянието върху всички участници и свидетели, последствията, както и възможните решения.

2. Използване на посредник при разрешаване на конфликта.

3. Провеждане на тематична родителска среща.

III. Общи положения

- Настоящият план е изготвен на основание чл.185 от ЗПУО и в съответствие с Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование, утвърден със заповед №РД09-5906 от 28.12.2017г. и Алгоритъм за прилагане на Механизма за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование.

- Координационният съвет е с ясни функции и делегирани отговорности, отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с насилието и тормоза. Съветът се ръководи от заместник-директор и включва педагогически съветник, родител и учители.

- Превенцията на тормоза включва комплекс от мерки, които най-общо имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилие и тормоз. Интервенцията включва отговора на институцията при възникнали ситуации на насилие и тормоз.

- Комплексът от превантивни мерки трябва да включва всички възможни аспекти и форми на тормоза, ясно да фокусира вниманието върху участието на всички групи и да се планира на равнище група/клас и на равнище училище.

- За да се изгради защитната мрежа е необходимо да се поставят ясни граници, изграждане на ценности, правила и процедури, които не допускат прояви на насилие и тормоз във взаимоотношенията в училище.

- По-голямата част от ситуациите на тормоз могат да бъдат овладени от учителите, а някои от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест.

- Важно е да не бъдат омаловажавани и първите прояви на влошаване на отношенията между децата и поведение, което е неприемливо. Необходимо е още при най-малките сигнали и съмнения за тормоз да се предприемат стъпки, за да се предотврати ескалация на насилието и да се изпрати ясно послание, че такова поведение няма да бъде толерирано.

IV. Предмет

Подпомагане обучението, развитието и социализацията на децата от подготвителна група и учениците от I – IV клас в училище чрез превантивни мерки и сътрудничество по прилагането на механизъм за противодействие на тормоза и насилието в институциите в системата на предучилищното и училищното образование

V. Цел

Разработване и прилагане на цялостен училищен подход, прилагане на координирани и последователни действия за предотвратяване на тормоза и създаване на по-сигурна училищна среда.

VI. Задачи

1. Разработване и прилагане на превантивни дейности за предотвратяване на тормоза и насилието в училище.
2. Повишаване знанията на ученици, учители и родители за същността и последствията от тормоза.
3. Свеждане до минимум проявите на тормоз и насилие на територията на училището. Създаване на позитивна атмосфера на доверие и толерантност.
4. Разработване на защитна мрежа за интервенция при случаи на тормоз в училище.

VII. Дейности

№	Дейност	Срок	Отговорник
1.	Ограничаване достъпа на случайни и съмнителни лица в училище, като се организира адекватно пропускателният режим.	Септември 2025г.	Охрана, класни ръководители
2.	Извършване на оценка на тормоза между учениците в училище /скала за ученици и скала за учители/.	Октомври 2025г.	Класни ръководители, Координационен съвет
3.	Анализ и обобщаване на резултатите от оценката на тормоза между децата и учениците в училище.	Октомври 2025г.	Координационен съвет
4.	Изготвяне на табла с правила на поведение и ценности в класната стая и в училище. Поставяне на видно място в класната стая.	Октомври 2025г.	Класни ръководители
5.	Ден на толерантността	Ноември 2025г.	Педагогически съветник, класни ръководители
6.	Беседа на тема: “Толерантността започва от мен“ – съвместно с	Ноември 2025г.	Педагогически съветник

	МКБППМН		
7.	Информационна кампания, насочена към учениците от I – IV клас по проблема за агресията, тормоза и насилието в училище – как може да се прекрати ситуация на тормоз; поведение и действия на дете, упражнило тормоз; поведение и действия на дете – обект на тормоз, поведение и действия на наблюдателите; кога и къде може да бъде подаден сигнал за тормоз.	Декември 2025г.	Педагогически съветник
8.	Беседа на тема: “Децата и интернет“ – съвместно с МКБППМН.	Януари 2026г.	Педагогически съветник
9.	Изготвяне на информационно-образователни материали по превенция на тормоза и насилието в помощ на класните ръководители и учениците.	Януари 2026г.	Координационен съвет
10.	Ден на борба с тормоза в училище. Конкурс за рисунка на тема: „Не на тормоза в училище“	Февруари 2026г.	Педагогически съветник, класни ръководители
11.	Изготвяне на отчет за дейността на координационния съвет през I срок на учебната 2024/2025г.	Февруари 2026г.	Координационен съвет, класни ръководители
12.	Разглеждане проблема за тормоза и формите на насилие чрез ролеви игри, разговори, презентации и решаване на казуси в часовете на класа. Обучителни дейности и работа с класа с акцент върху: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Правата на децата и отговорностите, които те създават по отношение на околните. ➤ Какво представлява тормозът, разпознаваме ли го и как можем да докладваме за случаи на тормоз? 	Октомври 2025г.- Май 2026г.	Класни ръководители, педагогически съветник

	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Какви са преживяванията на извършителя и потърпевшия, последователите и наблюдателите? ➤ Как се чувстваме когато видим прояви на насилие и тормоз, какво можем и искаме да направим? ➤ Кои са основните ценности, правила на поведение, които следва да приемем? 		
13.	Организиране и провеждане на конкурс „Най-красива ръчно изработена мартеница“	Март 2026г.	Координационен съвет
14.	Беседа на тема: “Аз и другите. Пази се от лоши влияния – или как да разпознаваме добрите и лошите примери“ съвместно с МКБППМН	Март 2026г.	Класни ръководители, педагогически съветник
15.	Системен контрол над поведението на застрашените от извършване на противообществени и девиантни прояви ученици.	Постоянен	Педагогически съветник, класни ръководители
16.	Привличане на родителите като основни партньори. Организиране на срещи и включване на родителите в реализирането на училищни инициативи за превенция на тормоза и насилието в училище.	Постоянен	Координационен съвет
17.	Беседа на тема: “Не са модерни – кажи НЕ!“ – беседа за вредата от употребата на вейп, райски газ, енергийни напитки, алкохол, дрога – съвместно с МКБППМН	Април 2026г.	Класни ръководители, координационен съвет
18.	Изготвяне на годишен отчетен доклад за дейността на координационния съвет. Разработване при необходимост на предложения за актуализация на плана.	Юни 2026г.	Координационен съвет